

การสัมมนาทางวิชาการ "มุมมองใหม่ทางด้านศิลปวัฒนธรรม"

คณะศิลปกรรมศาสตร์

คณะศิลปกรรมศาสตร์ ได้จัดสัมมนาทางวิชาการในเรื่อง "มุมมองใหม่ทางด้านศิลปวัฒนธรรม" ในวันที่ 4 มีนาคม 2548 ณ ห้องประชุม AB 206 อาคารคณะศิลปกรรมศาสตร์ โดยมีผู้เข้าร่วมสัมมนาเป็นจำนวนมาก ทางกองบรรณาธิการจึงได้นำข้อมูลการสัมมนาทางวิชาการส่วนหนึ่งมานำเสนอ โดยเป็นการคัดย่อถอดเทป การบรรยายของ รองศาสตราจารย์สุชาติ เกาทอง และอาจารย์ศมประสงค์ ขาวนาไร่ ในหัวข้อ "มุมมองใหม่ทางด้านศิลปวัฒนธรรม"

รองศาสตราจารย์สุชาติ เกาทอง : สวัสดีท่านเข้าร่วมสัมมนาทุกท่าน ท่านคนบดี และท่านคณาจารย์ทุกท่านนะครับ นี่เป็นครั้งแรกของผม ที่ได้มีโอกาสมาพบพูดคุยในบทบาทของศิลปวัฒนธรรมที่ค่อนข้างจะมีผู้เข้าร่วมมากเป็นพิเศษ ความมากในบริบท ที่ผมพูดถึงนั้นอาจจะเกี่ยวข้องในการมาเรียนต่อในหลักสูตรใหม่หรือไม่ในอีกประเด็นหนึ่ง แต่ความมากใน ความหมายนี้ ผมคิดว่าเป็นนิมิตหมายที่ดีในลักษณะที่ว่าในเรื่องศิลปวัฒนธรรมนั้น ในการเข้าใจของคนส่วนใหญ่ มองว่าเป็นเรื่องโบราณคร่ำครึ เป็นเรื่องไม่ทันสมัย คนที่ทำงานด้านศิลปวัฒนธรรมนั้น มักจะถูกมองว่าเป็นคน ย้อนยุคหรือเป็นคนในลักษณะเชิงอนุรักษ์ นี่เป็นภาพลักษณ์ที่ทำงานด้านศิลปวัฒนธรรมมักจะถูกมองเสมอ ๆ เมื่อวานนี้ผมได้มีโอกาสไปร่วมสัมมนาอภิปรายหลายเรื่อง และสิ่งหนึ่งที่ผมเห็นภาพที่เป็นความรู้สึกลึก ๆ ของผมคือความไม่เข้าใจ แม้กระทั่งผู้อำนวยการสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเองก็ยังไม่เข้าใจ ยังมองคำว่า วัฒนธรรมเป็นบริบทแคบ ๆ และมองเพียงด้านใดด้านหนึ่ง นี่คือนิสัยที่เป็นประเด็นที่เมื่อวานผมได้มีโอกาสได้เข้าไปร่วม และผมได้มีโอกาสขยายและชี้นำความคิดในที่ประชุม เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง และมองศิลป วัฒนธรรมให้ครบวงจร โดยเฉพาะท่านที่จะเรียนทางด้านบริหารศิลปวัฒนธรรมจึงต้องมียุทธศาสตร์ใหญ่ ผมเองอาจจะไม่ได้เตรียมอะไรมามากนักครับ เดี่ยวของท่านอาจารย์ศมประสงค์ คงจะมีภาพมีสีสันมากนะครับ เพราะท่านเป็นนักปฏิบัติซึ่งมีชื่อเสียงมากนะครับซึ่งเราภูมิใจท่านมาก แต่ในทัศนะของผม นั้น ผมอาจจะมองในเชิง บริหารมากหน่อย เป็นมุมมองในเชิงให้ท่านสลับความคิดที่จะเข้าใจศิลปวัฒนธรรมที่กว้างขวาง และหลากหลาย และนำไปสู่การปฏิบัติได้ ในส่วนหนึ่งผมมีวิสัยทัศน์ส่วนตัวของผมในด้านศิลปวัฒนธรรมว่า สร้างภาพลักษณ์ใหม่ นักวัฒนธรรมไม่ใช่คนอนุรักษ์ สิ่งที่เป็นการสัมมนาไม่ใช่เป็นการพูดอย่างเดียวเข้าใจนะ ทุกท่านมีสิทธิและมีโอกาสแสดงความคิดเห็นเพื่อหาข้อสรุปบางอย่างและสร้างความเชื่อมั่นว่า เมื่อท่านมาเรียนนี้แล้ว สิ่งที่เป็นสาระ เป็นภูมิความรู้ของท่านที่จะนำไปสู่การปฏิบัติว่ามีความเป็นไปได้ ไม่ใช่เป็นการสร้างวิมานในอากาศ คิดฝันแต่ทำไม่ได้ ตรงนั้นเป็นสิ่งที่ผมคิดเสมอเลย และผมก็เป็นคนที่คิดและก็ต้องทำให้ได้ ถึงแม้ว่าจะไม่มีเงิน ก็ต้องทำ ถ้าเรา คิดว่าเรารักในด้านวัฒนธรรมเราต้องทำ และถ้าเมื่อนักวัฒนธรรมไม่ใช่คนอนุรักษ์ ผมมีคอนเซ็ปท์ (concept) เราต้องมองศิลปวัฒนธรรมคล้ายสิ่งที่มีชีวิต มีวิวัฒนาการ มีความเคลื่อนไหวมีความร่วมสมัย มีการเจริญก้าวหน้า หรือว่ามีความเจริญเติบโต นักวัฒนธรรมจะต้องเห็นและบูรณาการในหลาย ๆ มิติเข้ามาหากัน นักบริหาร วัฒนธรรมที่ประสบความสำเร็จนั้น ต้องเป็นนักบริหารที่มีมุมมองที่ทั้งกว้างและต้องลึก ดังนั้นการมองในหลายมิติ ก็คือการมองที่มีลักษณะบูรณาการที่มีการเชื่อมโยงกัน

กรรมมองแบบหลายมิติหรือกรรมมองแบบเชื่อมโยงกัน คือ เราอาจจะต้องมองในเชิงประวัติศาสตร์ เพราะ
 นั้นต้นไม้ที่มีดอกงดงามที่มีกลิ่นคือต้นไม้ที่มีราก ไม่ว่าเราจะติดตาเลียบกิ่งต้ออะไรก็แล้วแต่ต้องอาศัยราก เพราะ
 ฉะนั้นการที่เราเอาศิลปวัฒนธรรมมาเป็นเรื่อง มาแปลค่าเป็นเงินโดยไม่รดน้ำพรวนดิน ถือว่าเป็นเรื่องที่เอาเปรียบ
 ไม่ใช่เอาเปรียบความคิดของคนโบราณซึ่งเป็นปู่ย่า ตายาย ไม่ใช่เอาเปรียบบุพการีเรา ไม่ใช่เอาเปรียบความคิด
 วุฒิปัญญาของคนที่จะไว้ซึ่งคุณูปการอย่างสูงที่ผ่านมาแต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังเอาเปรียบอิฐ หิน ปูน ทราย
 ด้วยซ้ำกันไป น่าอายไหม ! อีกหน่อยก็หมด เพราะฉะนั้นการรับรู้เนี่ยสมัยก่อน โอ้ไม่รู้ท่าน รู้เท่าไม่ถึงการณ์ วัด
 ท่านหรือเร็วที่สุดเลย แล้วท่านก็เขียนแจ้งไปว่า "เนี่ยมันจะพังทับพระ เณร" แต่จริง ๆ ท่านอยากจะสร้างโบสถ์ใหม่
 เพื่อจะเป็นผลงานอะไรก็ตามใจ นี่ ยกตัวอย่างให้ฟัง "จริง ๆ มันมีความรู้" สมัยก่อนโบราณสถานโบราณวัตถุ หรือ
 ศิลปวัฒนธรรมอะไรต่าง ๆ ที่เป็นรูปธรรมทั้งหลายถูกทำลาย จากการรู้เท่าไม่ถึงการณ์นี้ชอบพูด เหลือเกิน
 ทุกวันนี้ยังพูดอยู่ เพราะว่าเป็นคำ ๆ เดียวที่จะนำมาอ้างได้ และดูแล้วมันเทห์ เพราะไม่รู้อะไร ไม่รู้ไม่ผิด
 เนี่ยยังจะต้ออีก นี่ดูหนังจีนมาก ผมเคยบอกว่าไม่รู้ ยิ่งผิด คือ มันผิดที่คุณไม่ยอมรู้ไง คือคุณต้องรู้ เพราะคุณต้องรู้
 ไม่รู้ไม่ได้ เหมือนบุคคลที่จะทำผิดโดยอ้างว่า ไม่รู้กฎหมายไม่ได้นะ เพราะนั่นถ้าเราคิดว่าเราจะไม่ทำผิดต่อ
 สิ่งเหล่านี้โดยอ้างว่าไม่รู้ เหมือนกับที่เราทำต้อกฎหมาย ที่จะมาเล่นงานเรา เพราะฉะนั้นจะต้องรับรู้
 คนที่มีอำนาจวาสนาในบ้านเมือง ทำไมจะไม่รู้ว่าสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งมีค่าสูง แต่เค้าไม่รับรู้ อันไม่รับรู้ การรับรู้มัน
 กลายเป็นว่า มันแปลค่าเป็นอะไรได้บ้าง คนยิ่งห่างเหินความรู้ลึกด้านจิตใจเท่าไร ไม่พัฒนาจิตใจเท่าไร ยิ่งไม่รู้
 คุณค่าของวัฒนธรรม เพราะวัฒนธรรมโบราณอย่างที่พูดให้ฟังแล้วว่ามันเป็นปรากฏการณ์ของจิตใจทั้งดงาม ถ้า
 คุณไม่ทำจิตใจของคุณให้ดงามตามองศา หรืออะไรต่าง ๆ จะเข้าใจไม่ได้ เหมือนเราเข้าใจคนอื่นไม่ได้ เพราะ
 สภาพจิตของเราต่างกัน เหมือนเราเข้าใจคนบ้าไม่ได้ เพราะเราไม่ใช่คนบ้า หรือว่าใครจะเข้าใจก็ตามใจ เพราะนั่น
 เราไม่เรียนรู้เรื่องราวพวกนี้เราเข้าใจเรื่องราววัฒนธรรมไม่ได้ เราได้แค่รูปแบบและเราเอารูปแบบมาพูดอ้างกันไป
 วันดีคืนดีถึงปีถึงเดือน แล้วก็มาแต่งตัว นุ่งโจงกระเบนมาเดินกัน กลายเป็นตัวตลกบางที่เหมือนกับล้อเล่น ล้อเลียน
 เรา ไม่เข้าใจใจ เพราะได้แค่รูปแบบ มันไม่ได้เอาหัวใจเข้าไป โอเคผมไม่ได้มองโลกในแง่ร้าย ถึงกระทั่งจริง ๆ สภาพ
 ปัจจุบันกับสภาพสังคมที่แล้ววามันเปลี่ยนไปแล้ว อันนั้นไม่ได้เป็นประเด็นปัญหา แต่การสืบสาน
 การสืบทอดแนวความคิด ให้เหมือนกับระบบโครงสร้างต้นไม้จำเป็นเหลือเกิน คือจะดูไฟแฟลชเขียว จะออกเป็น
 อะไร ถ้าบอกว่าต้นไม้ ดอกไม้เป็นส่วนเดียวกับต้น เราพูดไม่ได้ เป็นส่วนหนึ่งของราก เป็นกิ่งก้าน ใบ เราพูดไม่ได้
 แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้อีกเหมือนกันว่า ดอกมันมีผลเกี่ยวข้องกับราก โคน เปลือก ทุกอย่างเกี่ยวข้องกันอย่างเนียน
 ที่สุด และทุกอย่างปฏิเสธกันเองอย่างเนียนที่สุดเหมือนกัน จะอ้างอิงอาศัยกัน เพราะฉะนั้น โครงสร้างของศิลป
 วัฒนธรรม เป็นโครงสร้างทางความคิดที่สำคัญเหลือเกิน ถ้าเราศึกษาตรงนี้ไม่เห็น เราจะนำไปหารูปแบบ แล้ว
 เข้าใจรูปแบบ ว่ามาจากวิธีอะไรไม่ได้ ช่วงนี้ผมขออย่างนี้ก่อนละกันนะครับ

พิธีกร (อาจารย์กฤษฎา แสงสีขชาติ) : เรียนผู้เข้าร่วมสัมมนา มีท่านใดเสนอมุมมองไหม วันนี้เรา
 สัมมนากันเรื่องมุมมองนะครับเรา ได้ฟัง การเสนอมุมมองของท่านวิทยากรทั้ง 2 คนแล้วนะครับ ท่านมีมุมมอง
 อย่างหนึ่งอย่างใดจะนำเสนอ เพื่อเป็นการ ปฏิสัมพันธ์กัน พูดกัน คุยกันว่าเราคิดเห็นอย่างนี้แล้วท่านคิดเห็นอย่างไร
 ผมคิดว่าเรื่องของมุมมอง คงไม่มีมาตรา ชี้ถูกผิดนะครับ คงจะเป็นความคิดเห็น ส่วนบุคคลของ กลุ่มคนที่ จะบอก
 ว่าเราคิดเห็นสิ่งเหล่านั้นอย่างไร ถ้าท่าน มีคำถามหรือมีสิ่งที่จะพูดสักหนึ่งท่านอาจารย์จากโรงเรียนต่างๆ
 มีนะครับ ขอเชิญ

ผู้เข้าร่วมสัมมนา : ขอเรียนถามถึงการใช้คำว่า "ศิลปวัฒนธรรม" และคำว่า "ศิลปะและวัฒนธรรม"

รองศาสตราจารย์สุชาติ เกาทอง :

ที่จริงแล้วคำที่ถูกต้องที่ใช้ในปัจจุบันจะใช้คำว่าศิลปวัฒนธรรมต่อกันไปเลยไม่แยกนะครับ แต่ว่าการที่แยกมันอาจเป็นสิ่งที่เหมือนจะเป็นการเน้นเรื่องศิลปะและวัฒนธรรมให้เกิดการแยกแยะกัน เพราะในความหมายก็หมายความว่า เช่น กรณีของศิลปะและวัฒนธรรมตะวันออกซึ่งผมดูแลอยู่ ก็คือเราต้องการเน้นความสำคัญของนิทรรศการในเชิงการแสดง ในเรื่องผลงานศิลปะเป็นหลัก เป็นงานด้านทัศนศิลป์ที่เน้นเรื่องจิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ งานสื่อผสม งานสมัยใหม่ต่าง ๆ โดยมีเรื่องของวัฒนธรรมเป็นส่วนประกอบ เราก็เลยเน้นในส่วนคำว่า "ศิลปวัฒนธรรม" ต่อกันเลย ไม่มีคำว่า"และ" นี่คือ สิ่งที่ผมอาจจะให้ความหมาย ซึ่งผมเองโดยพื้นฐานผมจบทางด้านทัศนศิลป์โดยความรู้ลึก ๆ เนี่ยเมื่อเราทำงานหอศิลป์เราก็อยากเห็นตัวเลือกของศิลปะที่เป็นทัศนศิลป์มันมีความชัดเจนในตัวมัน ให้คนสามารถเห็นชื่อของหน่วยงาน สามารถเข้าใจได้ว่าพื้นที่ภายในหอศิลป์ มีกิจกรรมอะไร เข้าใจไหมครับ แต่ถ้าเราใช้คำว่า "ศิลปะ" ทารวม ๆ หรือคำรวม ๆ นั้นจะเป็นคำใหญ่มาก เราอาจไม่สามารถรู้ถึงตัวอาคารเหล่านี้ได้เลยว่า ตัวกิจกรรมนั้นเป็นอะไร เพราะชื่อคำว่า "วัฒนธรรม" ใหญ่โตมาก และคนมักจะมาอ้างว่าหอศิลป์บูรพาจะต้องมีโน่นมีนี่ ผมบอกว่าในบริบทของหอศิลป์บูรพามันมีประมาณนี้ ถ้าเราอยากได้วัฒนธรรมทั้งหมดเนี่ย พื้นที่ตรงนี้คงไม่สามารถรองรับสิ่งต่าง ๆ ตามที่ท่านอยากได้ อยากมีทั้งหมดได้ เราอาจจะต้องนำไป present ด้วยรูปภาพอื่น เช่น อาจจะเป็นเรื่องของวิทัศน์ คอมพิวเตอร์ที่สามารถสืบค้นได้ต่าง ๆ อย่างนี้เป็นต้น นี่ก็คือสิ่งที่ผมอาจจะขยายความคำถามตรงนี้ให้ท่านเข้าใจไม่ทราบจะพอมองเห็นภาพไหม ?

พิธีกร (อาจารย์กฤษฎา แสงสืบชาติ) :ท่านอาจารย์ศมประสงค์ครับ ในคำถามเดียวกันครับที่ท่านอาจารย์ได้ถาม คือ ทำไมเรามาพบศิลปะและวัฒนธรรม แยกกันครับ

อาจารย์ศมประสงค์ : ภาษาไทยเป็นลักษณะอย่างนี้ มันมีคำพูดเยอะ เช่น หม้อขาม เลอะเทอะเปรอะเปรื้อน เวลาเอาคำแยก มาใช้ก็ใช้ปนรวม ๆ กันไป บางทีเอาคำแยกมาใช้ผสมภาษาไทยก็ยุ่งวุ่นวายไปหมด มันกลายเป็นยิ่ง มีศัพท์เท่าไร ก็กลายเป็นว่าเอาความหมายมาแปลกกัน ความหมายก็ยิ่งไปกันใหญ่ บางทีศัพท์ ก็แปลกกันไป แต่จริง ๆ ก็ทำอีกอย่างหนึ่ง ก็มี ศิลปวัฒนธรรม เนี่ย วัฒนธรรมมันกว้างมันครอบคลุมศิลปะนะ มนุษย์มีวิธีคิด โครงสร้างในความคิด มีโครงสร้างในการแก้ปัญหาระยะยาวนะไม่ใช่แค่ 1 ปีหรือ 2 ปี บางทีตกทอดกันมาเป็นพันปี เนี่ย...เป็นศิลปะในการอยู่ร่วม ในการตกทอดความคิดเป็นศิลปะ ศิลปะก็เป็นวัฒนธรรมได้อยู่แล้ว ใช่ไหมครับ เทคนิคความคิด ที่มัน ออกมาเป็นเทคนิควิธีการที่สามารถจับต้องรูปคล่าได้ เป็น ปั้น โบลต์เป็นวิหาร มันก็เป็นวัฒนธรรม เพราะฉะนั้นมัน เป็นไวพจน์กันโดยความหมาย แต่ว่าเราชอบพูดที่มันเยอะเข้าไว้ ที่ยาวนี้จะทำให้สั้น เช่น ไปไหนมา-ไปไหน, ไปตลาด-ไปตลาด ถ้าเป็นคำสั้นจะทำให้ยาว ให้ยาก นี่เป็นวิธีของคนไทยที่จะทำอย่างนี้ ถ้าสั้นจะพูดยาว ถ้ายาว จะพูดให้สั้น เช่น มหาวิทยาลัย - หมา-ล้ย สมัยก่อนนี้ยังเป็นมหานะและก็มี " " " เดียวนี้เขียนกันอย่างนั้นแล้ว "มหาวิทยาลัย" นี่พอดูพจนานุกรมเมื่อวานยืมของท่านอาจารย์กรดี เห็นเค้าโฆษณามานาน พจนานุกรมที่หนา และต้องใช้ทรัพยากรเนี่ย...เปิดดูยิ่งตลก ยิ่งชอบมากเพราะมีคำเยอะเหลือเกินและประหลาดก็คือว่า วัฒนธรรมต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างนี้แหละ แต่ต้องเปลี่ยนแปลงด้วยสติปัญญา คำพวกนี้เป็น

วัฒนธรรมของภาษา มีมาคู่กับมนุษย์ ไม่ใช่แค่คำพูด ทุกเป็นภาษา ทุกอย่างเป็นภาษา แต่ว่าถ้าเป็นตัวหนังสือ ภาษาบางอันนี้ร้ายเหลือเกิน คือ ตีมาก อันนี้แต่งตัวร้ายมาก แบบอาจารย์แต่งตัวร้ายเหลือเกิน และตัวดี กับ ตัวร้าย

พิธีกร (อาจารย์กฤษฎา แสงสืบชาติ) : มีท่านใดอีกไหมครับจะสะท้อนกลับในเรื่องของการใช้คำว่า "ศิลปะและวัฒนธรรม" มีไหมครับ ผมเข้าใจผิดน้อยครับว่า ที่ท่านอาจารย์ท่านถามก็คือ ท่านคงสืบสนนิตหนึ่งว่า บางทีแยกค่านะ อย่างคำว่า "ศิลปะ" บางทีมันจับต้องเป็นชิ้น ๆ ได้นะครับอาจารย์ ผลงานการวาดภาพ การปั้นประติมากรรม คราวนี้เป็นวัฒนธรรมเนี่ยเราพูดกัน แต่มันเป็นนามธรรมและไม่รู้ว่าจะไปจับตรงไหนสืบสาน กันตรงไหนหรือส่งทอดส่งต่อกันอย่างไร การศึกษาระดับประถม-มัธยม ตอนนั้นก็ปรับแผนการศึกษาใหม่มี 8 กลุ่มสาระวิชา ที่ผมเข้าไปควบคุมดูแลเรื่องการสมัครเด็กเข้าศึกษา ก็มีอยู่หมวดหนึ่งที่เรียกว่าหมวดศิลปะ และ วัฒนธรรมใช้ไหมครับอาจารย์ อันนั้นก็เป็นการะหลัก...เออ...ศิลปะ...เฉย ๆ ...นะ สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรมอันนี้ยัง เนี่ย ครับ 8 สาระที่แยกออกจากกัน

อาจารย์ศมประสงค์ : คือ สิ่งที่ผมพูดอันแรกนะครับ จึงต้องบอกว่าจำเป็นนะครับ จึงต้องมาพูดกัน ขอบข่ายความหมายเพราะฉะนั้นความเจริญอันเนี่ย ก็คือความเจริญ ดูจากอะไร คือ คิดดี คิดงาม ทำงาม พูตงาม เพราะฉะนั้นมนุษย์ไม่ใช่มีความคิดอย่างเดียวก็หัวโต ไม่ใช่ทำอย่างเดียวก็มือใหญ่ การแสดงออกที่สร้างสรรค์ สังคมจริยilog เผ่าพันธุ์มันก็ต้องใช้วิธี ไม่ว่าจะวิธีคิด วิธีทำ วิธีพูด เพราะฉะนั้นไม่ต้องกังวลหรอกครับ ศัพท์ภาษาไทย เป็นอย่างนี้ เป็นลักษณะภาษาไทย นี่...เป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งภูมิใจไว้เถอะ คือ แปลไปได้เยอะเยอะเหลือเกินมีคำ มากมายและก็ความหมายไม่ตรงกับศัพท์ บางทีอย่างที่ว่าเมื่อกี้

พิธีกร (อาจารย์กฤษฎา แสงสืบชาติ) : อีกสักนิดหนึ่งนะครับอาจารย์ พอที่คุณแม่เป็นครูสอนประถม ศึกษา และก็โรงเรียนนั้นก็เปิดกระจาย โอกาสเป็นมัธยมศึกษาตอนต้น ม.1-ม.3 ด้วยนะครับ พอปรับเป็นหลักสูตร 8 หมวดสาระวิชา คุณแม่ที่จบนาฏศิลป์ ก็ต้องโดดไปสอนศาสนาและวัฒนธรรมด้วย และวันดีคืนดีก็ต้องสอน ดนตรีไทยด้วย ตรงนี้อาจารย์จะมีข้อแนะนำ อย่างหนึ่งอย่างใดสักนิดหนึ่งไหมครับ ว่าเมื่อบางทีบางท่าน ที่นั่งอยู่ใน ที่นี้อาจจะกำลังรับบทบาทหนักตรงนั้นอยู่

อาจารย์ศมประสงค์ : ขออนุญาตนะ พอตีคิดได้พอดีว่า ก็ไม่ต้องคิดมากสิครับ คือเป็นเรื่องธรรมดา ผมว่ายุ่งยากนะ ถ้าจะทำอะไรให้เด็กจะเข้าใจคำพวกนี้ ถึงมีความหมายใกล้ ๆ เราเองก็ไม่ค่อยเข้าใจกันอยู่แล้ว บ้างก็ต่าง ๆ ที่พูดกันมานะเนี่ย มีบางอันยากกว่านี้เลย เรายังพยายามตอบเด็ก เช่น เด็ก 6 ขวบถามแม่ผมเกิดมา ได้อย่างไร อาจารย์จะตอบอย่างไร นี่...ยากกว่านะหรือจะตอบว่าคืบหนึ่ง..จะขึ้นต้นอย่างนั้นหรือ...นี่..แหละคือภาพ วุฒิภาวะ บางทีจะต้องรอเวลา คุณอย่าไปเร่งแกล้ง ผลไม่มันยังค่อย ๆ สุกเพราะฉะนั้นจะรสชาติและผิวที่สวยงาม บางทีเราเอาแกล้งไปเร่งไม่ได้เพราะมันต้องอย่างนี้แหละครับ คือ 1. รอเวลาให้มีวุฒิภาวะที่จะรับรู้ 2. เราเองก็ยัง ไม่ค่อยจะ บางทีเราก็กินแค่นึกคิด บางคนก็ทำ แต่ไม่ได้คิด อย่างกับพวกช่างรับเหมาเกี่ยวข้อง กับเรื่อง นี้ทุกคน น่าจะได้เรียนรู้ทุกคนนะ แต่ถามว่าเค้าคิดอะไร เพราะว่ากระຈังมันมีอยู่ตัวเดียวทั้งชีวิตต่างกับ้ม แล้วไปติดไว้ที่ บอร์ดอะเหมือนกับศาลพระภูมิไม่ได้คิดถึงท่านเทพพระเจ้าเลยนะ คือเค้าคิดอย่างไรทำให้ได้ขาย เพราะฉะนั้นมีอะไร อย่างนี้แหละครับ

มีผู้เข้าร่วมสัมมนา : ขอเรียนถามถึงวัฒนธรรมแต่งกายของวัยรุ่นในปัจจุบัน

อาจารย์ศมประสงค์ : จริง ๆ แล้วนะเรื่องนี้เป็นเรื่องทีพูดไปแล้วก็ต้องทำความเข้าใจตัวอย่างอะไรมากมาย ความจริงเนี่ย...อย่างทีพูดไปแล้วพูดไปผมก็กลายเป็นคนคร่ำครึ เพราะจริง ๆ เราเพิกเฉยเข้าใจว่าจิตวิญญาณ สภาพจิตใจความดีงามคืออะไร ต้องทำอย่างนั้นเอง เราถึงเข้าใจเรื่องนั้นไม่ได้ เพราะเรื่องพวกนั้นอย่างทีพูด แต่ที่ ว่าพูดเมื่อกี้ หมายความว่า ถ้าเราเข้าใจว่าต้นไม้ต้นนี้ไม่ใช่แค่ว่าจะมาตัดตา ต่อกิ่ง เลียบยอด เราจะเข้าใจระบบ โครงสร้างของความเป็นลำต้นของความเป็นต้นไม้ตรงนั้นจะเทียบเคียงได้ว่ารูปแบบที่อย่างทีอาจารย์กฤษฎา ถามจัดให้ตายก็ไม่เข้าใจ คือว่าทุกวันนี้ใจกระเบน เราไม่ได้ใส่เครื่องนุ่งห่มกันแล้ว เครื่องนุ่งห่มหมดไปแล้ว เครื่องนุ่งห่ม คือ ผ้า 2 ผืน ที่เป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า นุ่งผืนห่มผืน เรียคนุ่ง และห่มเอามาพันเป็นใจกระเบน เหมือนกับ การคาดพาดแถบ ถามว่าการคาดพาดแถบกับสายเดี่ยว เกาะอก โดยรูปแบบอันเดียวกัน แต่โดยความหมาย คนละอย่าง คือแบบโบราณเป็นวิถีชีวิต คือมันร้อน แต่ปัจจุบันคือจะยั่ว เช่น จริง ๆ ดูภาพถ่ายโบราณเราจะเห็น เลยนะ พวกหญิงชาวบ้านแถบทางเหนือที่เข้าคิวรับเสด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาล ที่ 5 ออกนี้..เปลือยนะครับท่าน

คนโบราณทำมายิ่งกว่าเราอีก เปลือยอกเลย ไม่ใช่ผู้ชายนะ ผู้หญิงนั่นแหละเปลือยอกเลย และถ้าถามว่าอย่างนี้
 อนาคตหรือ เราไม่ได้มอง แต่ปัจจุบันไว้อยู่ แต่ต้องไว เพราะไปตีค่าต่างกันแบบนี้ รูปแบบกับวิธีต้องมาจากนี้
 (สมอง) ถ้าคิดนี้ไม่ออกให้แก้ยาก่อนละกัน ถ้าคิดออกเราจะมีทางไปมีทางสำหรับตัวเอง นี่แหละวิธีตอบเด็ก
 ไม่ใช่ตอบ ก. ตอบ ข. ละที่นี้ต้องตอบเยอะ เพราะทั้งความรู้และการรับรู้สำคัญเหลือเกิน และต้องรู้ให้จริงและต้อง
 รับรู้ไม่จั้นไม่ได้ เพราะมีรูปแบบมันซ้ำกันอยู่แล้วไม่มีอะไรเป็นสิ่งใหม่ในโลกนี้ พวกที่เปลือยอกนะเขมามากเลยนะ
 จะพูดให้เป็นอุทาหรณ์ เค้าแก่กันมาแล้ว แต่ว่าคนละความหมาย เพราะฉะนั้นการรู้ความหมาย วิธีคิดจะกลายเป็น
 สิ่งที่มีคุณค่านะ แต่ถ้าเราเพิกเฉย เราดูแต่รูปแบบ จะกลายเป็นอะไรก็ไม่รู้เหมือนสายเดี่ยว ไววาย
 กันจ้ะ...ไววายกันทำไม คนที่เกาะอกนะจะเกาะสักกี่วันใช้ไหม นักศึกษาที่เรียนชอบทำตัวเป็นสาวนะ คนที่ชอบ
 ทำตัวสาวนะ...แฮ...เพราะคือแก่เร็วกว่าเค้าไง เพราะจั้นค่อย ๆ สาวขึ้นไปไง ถึงจะถูก คุณไปเร่งแก๊ส จะไม่มี
 รสชาติได้ไงให้มันมีรสชาติในตัวใจ เพราะทุกอย่างมีรสชาติในตัวอยู่แล้ว นั่นคือความสวย ต้นไม้ทุกต้นมีดอก
 ทั้ง ๆ ที่เราไม่เห็นดอก ตลกไหม เพราะมีความงามที่ซ่อนเร้นอยู่ เราไม่ต้องล้วงแคะแกะเกา มีวิธีอยู่แล้ว เพราะนั้น
 การไปเร่งอะไรขึ้นมา ต้องขายวัฒนธรรม ต้องขาย ไปเร่งจัดจากคือเอาทุกอย่างมาทำลายปั่นป่วนหมด พูดไป
 ตรงนี้แล้ว ผมด้วยความเคารพ จริงแล้วอาจารย์ที่ผมเคารพท่านหนึ่งนั่งอยู่ที่นี้ คือ ท่านอาจารย์ ดร.พิสิฐ
 เจริญวงศ์ ต้องขอประทานโทษขออนุญาตท่านเพราะต้องพูดอย่างนี้ ครับผมไม่รู้ว่าเป็นคำตอบหรือเปล่าครับผม
 ผมไม่รู้คำถามอยู่ตรงไหน แต่ว่าพออยู่ ๆ ไถ ๆ อาจารย์สุชาติ มีอะไรเพิ่มเติมไหมครับ

รศ. สุชาติ : พอที่ผมมีโอกาสเขียนหลักสูตรในระดับประถม และมัธยมศึกษาของบริษัทเจริญทัศน์
 เกี่ยวกับเรื่องทัศนศิลป์ เขียนคู่กับ คุณสังคม ทองมี ซึ่งการเขียนในครั้งนี้ผมมีความรู้สึกเรื่องของศิลปวัฒนธรรม
 ไทยเราว่าเด็กทุกคนควรรู้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ควรจะถูกบรรจุไว้ในหลักสูตรซึ่ง
 ถ้าท่านเห็นหลักสูตรใหม่ของมัธยมศึกษาตอนต้น-ตอนปลายที่ผมเขียน ผมมีหัวข้อเหล่านี้ไว้ประมาณ 2-3 บท
 แยกแยะไว้อย่างชัดเจน โดยเป้าประสงค์ใหญ่ส่วนตัวของผม ผมมีรากที่เป็นโมเดิร์นอาร์ท (Modern Art) สมัยใหม่
 ผมจบจากศิลปากรที่เป็น (Concept) สมัยใหม่มาก แต่สิ่งที่ผมมาเรียนรู้และมาทำงานที่นี้ ทำให้ผมเกิดความรู้สึก
 ว่าเราคงจะใหม่อย่างเดียวยังไม่พอ เราคงลงไปสูรากของความเป็นไทยอีกส่วนหนึ่งด้วย โดยเฉพาะอนุชนรุ่นหลัง
 ของเราที่จะเติบโตมาเป็นผู้ใหญ่ มาเป็นผู้นำประเทศ เค้าควรมีความเข้าใจในท้องถิ่นและศิลปวัฒนธรรมของเค้า
 จักรการที่จะให้เด็กเหล่านี้เข้าใจไม่มีทางจะใช้ในรูปแบบอื่นได้เลย นอกจากบรรจุไว้ในหลักสูตร แล้วให้ครูทุกคนที่
 สอนวิชาศิลปะได้ทำความเข้าใจโดยอาศัยสิ่งที่ใกล้ตัวที่สุดที่ครู ที่โรงเรียนนั้นมีก็คือ แหล่งศิลปวัฒนธรรม
 ท้องถิ่น มีอะไรบ้างที่เป็นจุดใช้เพื่อใช้ในการสอนได้ เช่น วัดต่าง ๆ โบสถ์วิหาร ศาลา หรือแหล่งวัฒนธรรมต่าง ๆ
 ที่มีโบราณสถานและวัตถุอะไรก็แล้วแต่ โดยให้ครูผู้สอนได้นำนักเรียนของตนเข้าไปอยู่ในแหล่งเหล่านั้นและอธิบาย
 ให้เห็นคุณค่าและให้เด็กเกิดการรับรู้และเข้าใจได้ ซึ่งการเข้าใจและการเข้าถึง ผมว่ามันยากอย่าง
 ที่อาจารย์คมประสงค์พูดนะ ผมอาจจะใช้คำว่าเข้าถึง ถ้าคนเข้าถึงเรื่องศิลปวัฒนธรรมไทย ไม่ต้องพูดกันแล้ว
 เพราะไม่ใช่เป็นที่รูปแบบ เนื่องจากคำว่ารูปแบบเป็นความฉาบฉวย เป็นเหมือนกับสิ่งที่สร้างขึ้นมาให้เพียง
 ประเพณีที่มีขึ้นแล้วก็จากไป ผ่านมาก็ผ่านไป คือไม่เข้าถึงในใจ จักรการที่สามารถสร้างให้คนเกิดความเข้าถึงใน
 เรื่องของศิลปวัฒนธรรมไทยได้นั้น จะต้องมีการปลูกฝังกันนาน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมสมัยใหม่มีการ
 เปลี่ยนแปลงมาก สื่อสมัยใหม่ ๆ ทำให้เด็กสมัยใหม่เกิดการเรียนรู้ในวัฒนธรรมตะวันตกมากเกินไปครับ

ฉันตรึงคนที่สอนหรือคนที่พยายามสร้างในสิ่งที่เป็นเรื่องของรากหรือภูมิปัญญาไทย วัฒนธรรมไทยนั้น จึงค่อนข้างจะเหนียว และผมพูดว่าอาจจะถูกมองจากอาจารย์หรือคนบางกลุ่มว่าเราคล้าย ๆ เป็นพวกอนุรักษ์ด้วยซ้ำไป แต่ทั้งหลายทั้งปวงที่ผมพูดก็คือว่าถ้าเราจะทำงานในด้านนี้หรือเรียนรู้ในด้านนี้ บางครั้งเราต้องยอมเปลืองตัวบ้าง ถ้าเราทำอะไรไม่ยอมเปลืองตัวนั้น บางทีการให้เกิดการพัฒนาหรือก้าวหน้าจะเกิดยาก พูดเสมอว่านักวัฒนธรรมคือผู้เสียสละ งบประมาณบางทีก็ไม่มีนะ แต่ทำด้วยใจรัก อยากทำให้ทรัพย์สินสมบัติมรดก เหล่านั้นยังคงอยู่ เมื่อวานผมไปสัมมนาที่ชลบุรี ผมรับรู้เลยว่าคนที่ลงทุนเค้าลำบากมีเยอะ เพราะฉะนั้นเราคงไม่ได้หวังว่าดอกผลจะเกิดขึ้นในวันนี้หรือพรุ่งนี้แต่ว่าสิ่งนี้นั้นคงจะใช้เวลาพอสมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ครู..อาจารย์ ทุกฝ่ายจะต้องช่วยกันเพราะสิ่งนี้คือสมบัติของชาติ ไม่เช่นนั้น "ศิราภรณ์" จะเดินทางไปพิพิธภัณฑสถานในอเมริกาอย่างที่เราเห็นในทุกวันนี้หรือครับ... เพราะเราไม่ช่วยกัน แต่อันนี้ก็จะกลับคืนมาได้หรือไม่คงจะต้องเรียนถามท่านอาจารย์พิสิฐ เพราะท่านเองเป็นอาจารย์ที่คลุกคลี แล้วก็เป็นเนื้อหาหนึ่งมังสาขององค์การนี้มาตลอดครับผมคงจะเสริมแค่นี้

พิธีกร (อาจารย์กฤษฎา แสงสืบชาติ) : ท่านใดมีคำถามอีกหรือเปล่าครับ

ผู้เข้าร่วมสัมมนา : เรียนถามถึงการพัฒนาศิลปะไทย และเอกลักษณ์ของความเป็นไทย

รองศาสตราจารย์สุชาติ : ผมอาจจะไม่ใช่นักปฏิบัติ นี่ท่านปฏิบัติโดยตรง จิตวิญญาณของท่านไทยแท้ ผมมองในทัศนะของคนทีสอนและทำงานในด้านศิลปวัฒนธรรมมาบ้างนะ ผมใช้คำว่า "มาบ้างนะครับ" ผมมองในกรณีของจิตรกรรมไทยก่อน ผมพูดว่าศิลปวัฒนธรรมนั้นมีการสืบสานและการพัฒนาเหมือนสิ่งมีชีวิต ที่จะมี ความเจริญก้าวหน้า และความเจริญเติบโต ศิลปวัฒนธรรมคงจะไม่สามารถให้หยุดลงตรง ณ จุดหนึ่งจุดใดได้ แต่ในฐานะของเราเป็นร่วมสมัยซึ่งจะสืบสานและพัฒนา และหรือสร้างสรรค์ก็แล้วแต่ เช่น เรื่องจิตรกรรมไทย ในฐานะที่ผมเป็นครูผมจะต้องสอนให้เค้ารู้ว่าสิ่งที่เป็นภูมิปัญญาไทยหรือลักษณะไทยจริง ๆ คืออะไร เราต้องสามารถแยกให้ออกก่อน ครูต้องแยกให้เด็กเห็นก่อนว่าในลักษณะไทยจริง ๆ ในจิตรกรรมไทยคืออะไรไหมครับ รูปแบบที่เป็นลักษณะไทยที่เป็นไทยที่ราก แสดงคติ ความเชื่อ กลวิธีหรือกรรมวิธีต่าง ๆ ที่เป็นภาพเขียนไทยนี้ อะไรที่เป็นลักษณะเด่นและเป็นรูปแบบที่มีความชัดเจน และถ้าเกิดเราจะต่อยอดและพัฒนา จิตรกรรมไทยให้มีความร่วมสมัย ปัจจุบันนี้มีคนถามผมว่าปัจจุบันนี้มีจิตรกรรมไทยในรัชกาลที่ 9 ใหม่ ศิลปะในรัชกาลที่ 9 คืออะไร ฉันตรึงนี้ผมกำลังสานต่อว่าเราจะต้องคิดสรร ซึ่งการคิดสรรคงไม่ต้องมาจากความรู้สึกนึกคิดโดยการนั่งเทียนเขียนหรือนั่งเทียนสร้าง คงไม่ใช่ ก็ต้องมาจากการวิจัย วิจัยศึกษาเพื่อหาลักษณะหรือรูปแบบที่แสดงถึงความเป็น คติไทยของเราในรูปกิจกรรมอันนั้น และถ้าเราจะต่อยอดเราควรจะมีลักษณะอะไรบ้างที่จะสามารถ ดึงเอารูปแบบ กลวิธีหรือเทคนิคของเดิมมาสืบสานต่อ ซึ่งเป็นไปอย่างเป็นระบบและเป็นขั้นตอน เช่น เราจะดึงเอาลักษณะสิ่งที่เป็นคลาสสิกของจิตรกรรมไทยมาใช้ใหม่ เช่น ในสมัยในรัชกาลที่ 3 เป็นต้น จิตรกรรมไทยในรัชกาลที่ 3 ถือว่าเป็นจิตรกรรมไทยที่งดงาม เราก็ดึงออกมาแล้วสอนเด็กให้รู้จักวิธีในการพัฒนารูปแบบใหม่โดยโครงแบบไทย ไม่ใช่แบบห้วงมกฏท่ายมั่งกรผลผลสานกันนะจนรูปแบบเดิมหายไปไม่ต่อเนื่องกัน อาจจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่อาจจะไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงที่อย่างเข้าใจและอย่างเข้าถึง แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงชนิดที่ว่าให้เกิดรูปแบบใหม่ที่เตะตาเท่านั้นเอง เป็นการขาย ซึ่งในการขายในลักษณะนี้มีเยอะมาก เพราะสามารถกระตุ้นความรู้สึกคนได้รวดเร็ว แต่ความเข้าถึงหรือการสืบสานไม่มี หรือเข้าถึงที่เป็นจิตวิญญาณ ภูมิปัญญาคติไทยไม่มี ซึ่งใน

ฐานะผู้สอนผมไม่เห็นด้วยนะ ในบางเรื่องบางราว แต่เราก็ต้องดูว่าถ้าเราต้องทำในบางเรื่อง หรือสอนลูกศิษย์ของเรา เราต้องสอนให้เด็กมีหลักคิดในการที่จะสืบสานและพัฒนาอย่างถูกวิธี แต่เราคงจะบอกให้ทุกคนทำเหมือนเราก็คงจะยาก เพราะปัจจุบันในเรื่องของธุรกิจบางครั้งก็มีส่วนสำคัญมากในการสร้างสรรค์รูปแบบศิลปะการแสดงใหม่ ๆ นาฏศิลป์ใหม่ ๆ ซึ่งในช่วงเวลานี้เราก็คงทราบว่าจะสร้างความสนใจได้เร็ว ลักษณะที่เกิดขึ้นผมใช้คำว่า "แบบลูกเอาเผากิน" จะเป็นที่น่าสนใจได้เร็ว แต่ความลูกเอาเผากินนั้น ไม่มีความลึกซึ้งและไม่มีความยั่งยืน และคุณค่าที่เกิดขึ้นอาจจะเกิดขึ้นน้อย เป็นต้น ถ้าคนที่เข้าใจเรื่องนี้อาจจะมามองหรือวิเคราะห์ได้ว่าเป็นสิ่งฉาบฉวย เป็นเพียงแค่อาการหนึ่งที่เกิดขึ้นแล้วก็ผ่านไป ไม่ได้คงอยู่ในความจำของคนหรืออย่างผมยกตัวอย่างมหาวิทยาลัยศิลปากรเค้าตั้งภาควิชาศิลปะไทยขึ้นมาใหม่ ซึ่งภาควิชาศิลปะไทย คณะจิตรกรรมฯ ได้สร้างศิลปินที่มีชื่อเสียงและมีการสืบสานอย่างน่าสนใจ เช่น เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ เป็นต้น หรือคุณปัญญา วิจินธนสาร เป็นต้น แต่ว่าสิ่งนี้เป็นสิ่งที่มีคุณค่าทั้งหมดหรือไม่ คงจะเป็นที่วิจารณ์กันไป นั่นเป็นการให้เห็นว่าได้มีการเจริญเติบโตในบริบทหนึ่งในจิตรกรรมไทย ซึ่งทำให้การวิวัฒนาการของรูปแบบได้มีการเติบโตและคลี่คลายไป ซึ่งศิลปะผมบอกตรง ๆ ว่าไม่สามารถจับให้หยุดตรงจุดใดจุดหนึ่งได้ เรื่องความคิดของคนเป็นเรื่องของความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลง แต่ความก้าวหน้าหรือการเปลี่ยนแปลงจะต้องอยู่บนพื้นฐานของสิ่งที่เราจะทำ คือความเป็นไทยของเรา ตรงนี้ต่างหาก ที่เราต้องช่วยกัน ขอเชิญอาจารย์

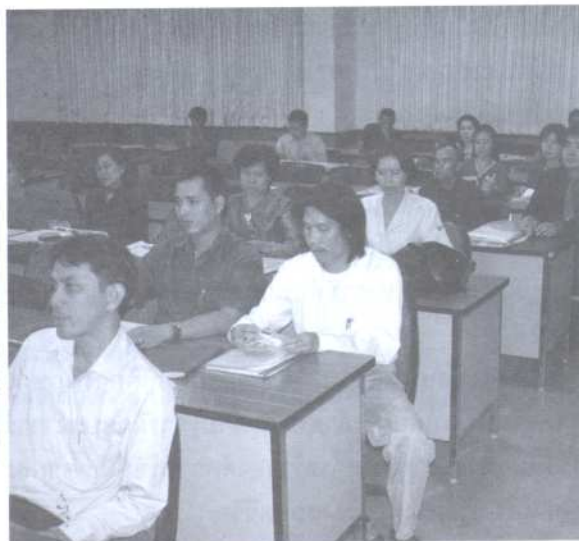
อาจารย์สมประสงค์ : ก็เห็นด้วยกับอาจารย์ แต่มีบางอัน อาจจะให้ท่านอาจารย์ที่ถามตั้งข้อสังเกตที่ถาม คือ อาจารย์ตอบได้ว่าคนไทยคือคนชนิดใด จริง ๆ แล้ว "คนไทยคือคนชนิดใด" ตอบไม่ได้ ผมจะต้องพูดเลยเราใช้ ภาษาไทย เรามีภาษาไทยที่เปอร์เซ็นต์ แล้วภาษา หรือคำแบบไหนเรียกว่าภาษาไทย นี่ปัญหาถึงได้บอกว่าบางที ก็ต้องตีความกันหมดนะ แล้วคำว่า "ไทย" จะเพี้ยนมาเรียกกันนะ แล้วก็มาเรียกกัน สยาม นี่เรามีปัญหาอันนี้ แล้วแบบแผนคืออะไร แบบแผนที่เป็นดั้งเดิมที่ถูกที่สุดคืออะไร ถึงได้บอกว่าวัฒนธรรมกลางนะ แถบนี้เค้าเรียกกันว่าวัฒนธรรม พุทธ พราหมณ์ แล้ววัฒนธรรมของกลุ่มชนที่มีอยู่นี้ก็ผสมผสาน แล้วก็เหมือนน้ำ แม่น้ำโขงกับแม่น้ำมูลที่ไหลบรรจบกันเรายังแยกกันไม่ออก เพราะฉะนั้นคำพวกนี้ถ้าเราจะเข้าใจ ถ้าเราหันมาทบทวนว่าคนไทยคือใคร คือคนชนิดใด ภาษาไทย คือพูดไม่ได้ละ คำนี้ก็เขมรไปครั้งหนึ่งแล้ว นี่ ตาแป๊ะ ก็ไม่ใช่ภาษาไทยแล้วตรงนี้น่าสนใจ แล้วก็สนุกมากเลยนะ เพราะมันสำคัญที่ว่า ถ้าเราศึกษาโครงสร้างด้านประวัติศาสตร์วัฒนธรรม เราเข้าใจว่าสิ่งที่มนุษย์ที่มีอยู่ในแถบถิ่นนี้ ทำอะไรไว้อย่างไรมีการสานต่อและมีการเชื่อมต่อเชื่อมโยงอย่างไร แล้วอะไรซึ่งเป็นการสืบค้นเป็นหลักฐานได้ ชัดเจนว่าเรานี้สืบทอดแนวความคิดมาจากกลุ่มคนนั้น ๆ แต่ว่าไม่ใช่กลุ่มคนบริสุทธิ์เลยนะ ก็มีการผสมใครจะห้ามใครแต่งงานใครได้ละ อาจารย์ตอบผมได้ไหม ความรักห้ามกันไม่ได้ ก็แต่งงานกันปนเปกันไปหมด ทำไมคนอยุธยามีคนแขกกันเยอะ ก็เมืองหลวงมีฝรั่งเยอะ มีคนสารพัดชาติผสมกันเหมือนอาหารอีสานตอนนี้ใครกินส้มตำปลาร้าไม่ได้ถือว่าเขย นี่เป็นอย่างนี้และอีกอันที่มองคือเราไม่ใช่หุ่นยนต์และเราไม่ใช่จักรจัดการ ถ้าเกิดไปมองอย่างนั้นเหมือนเราเป็นหุ่น หรือเป็นจักรจัดการ เป็นปู่โสมเฝ้าทรัพย์ แต่สำคัญเราไม่ใช่ปู่โสมไง เราเป็นคนใช้ทรัพย์ ทรัพย์สินทางวัฒนธรรมหรือทางปัญญาอะไรก็แล้วแต่ เพราะฉะนั้นจะมาห้ามเราได้อย่างไรเราก็ต้องคิดเองสิ เราเป็นมนุษย์ แต่ถึงต้องย៉ากันเหลือเกิน เพราะการจะคิด หรือการจะใช้ทรัพยากรทางวัฒนธรรมอย่างไรก็ตามไม่มีใครว่า แต่ต้องมีสติ ต้องมีการรับรู้ และต้องมีการศึกษาหาความรู้ และต้องคำนึงถึงคุณค่าทางด้านความคิด เพราะรูปแบบที่ปรากฏขึ้น มาจากพื้นฐานทางด้านความคิด ซึ่งถ้าพูด

แล้วก็คือทางด้านศาสนา เราเติบโตมาด้วยคำสอนของพระพุทธเจ้า แต่อะไรที่ทำให้เป็นมนุษย์ก็คือคำพูด คำสั่งสอนของพ่อ แม่ ซึ่งถูกพระพุทธเจ้าสอน เพราะฉะนั้นอย่าไปกังวล เราเป็นส่วนหนึ่งของการใช้ทรัพยากรของ วัฒนธรรม เราเป็นคนต่อยอด แตกกิ่งก็แตกให้ถูกแล้วกัน เราต้องเข้าใจระบบราก ระบบการใส่ปุ๋ยดูแลให้ดี แล้ว มันจะแตกไปเอง เพราะฉะนั้นอย่าไปกังวล

พิธีกร (อาจารย์กฤษฎา แสงสีบาติ) : ครั้นในช่วงนี้ก่อนที่จะเราจะไปพักกัน ผมขอเรียนท่านวิทยากร นิดหนึ่งนะครับว่า เมื่อตอนจัดโครงการในครั้งแรกนั้นก็กังวลเพราะเราส่งเอกสารไปเยอะมาก ๆ สู่หน่วยงานไปยัง บุคลากรต่าง ๆ ท่านที่นั่งอยู่ในนี้ก็เห็นความสำคัญเรื่องของศิลปวัฒนธรรมแล้วก็ตอนนี้เริ่มมีคำถาม และคำตอบ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมแบบเดิมกับการบริหารศิลปวัฒนธรรมแบบใหม่ ซึ่งในช่วงต่อไปจะเป็น การตอบคำถามมากขึ้น เพื่อพูดคุยกันต่อไป

บรรยายภาคต่างๆ ของการสัมมนาครั้งนี้

การสัมมนาวิชาการ
มุมมองใหม่ทางด้านศิลปะและวัฒนธรรม
4 มีนาคม 2548
ณ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา